

ساختار شرکت‌ها

شرکت

زمانی که مجوز قانونی فعالیت اقتصادی برای یک شرکت صادر شود می‌توان گفت که آن شرکت تأسیس شده است. شرکت‌ها در چارچوب قانون تجارت دارای انواع مختلف هستند که عبارتند از:

- ۱- شرکت سهامی (عام - خاص)
- ۲- شرکت با مسئولیت محدود
- ۳- شرکت تضامنی
- ۴- شرکت مختلط سهامی
- ۵- شرکت مختلط غیر سهامی
- ۶- شرکت نسبی
- ۷- شرکت تعاونی

از انواع شرکت‌های نام برده شده فقط شرکت‌های سهامی عام قابلیت پذیرش در بورس سهام را داشته و اکنون هم در بورس تهران فعالیت دارند. بنابراین در ادامه به تشریح شرکت سهامی و به خصوص شرکت سهامی عام می‌پردازیم.

شرکت سهامی

زمانی که یک شرکت برای انجام امور تجاری بین حداقل سه نفر، و یا بیشتر، تشکیل می‌شود به آن شرکت سهامی می‌گویند. در واقع شرکت سهامی شرکتی است که سرمایه آن به سهام تقسیم شده و مسئولیت صاحبان سهام محدود به مبلغ اسمی آن‌ها است. برای مثال سرمایه شرکت سهامی الف صد میلیون ریال می‌باشد که به صورت صد هزار سهم هزار ریالی توسط صاحبان سهام تأمین گردیده است. مسئولیت صاحبان سهام به نسبت مبلغی است که سهم خریده‌اند؛ بنابراین بدیهی است کسانی که دارای سهام بیشتر و در نتیجه سرمایه بیشتری هستند، دارای حقوق و مسئولیت زیاده‌تری نیز می‌باشند. سهامداران در شرکت سهامی از حقوق و مزایایی مانند حق دریافت سود سهام، حق تقدم در خرید سهام جدید شرکت، حق رأی و حق نقل و انتقال سهام برخوردارند. طبق قانون تجارت شرکت سهامی شرکت بازرگانی محسوب می‌شود ولو اینکه موضوع عملیات آن امور بازرگانی نباشد.

شرکت‌های سهامی به دو نوع تقسیم می‌شوند:

الف (شرکت سهامی خاص

شرکتی که کل سرمایه‌اش در موقع تأسیس از سوی مؤسسان آن تأمین می‌شود شرکت سهامی خاص طبق قانون، نام دارد. سرمایه این شرکت سهامی خاص در زمان تأسیس نباید از یک میلیون ریال کمتر باشد.

ب (شرکت سهامی عام

شرکتی که سرمایه آن به سهام تقسیم شده و مؤسسان آن قسمتی از سرمایه‌ی شرکت را از طریق فروش سهام به عموم مردم تأمین می‌کنند شرکت سهامی عام نام دارد. شرکت‌ها برای پذیرش در بورس اوراق بهادار باید به صورت شرکت سهامی عام باشند. در شرکت سهامی عام، تعداد سهامداران نباید از ۵ نفر کمتر باشد و مسئولیت سهامداران، محدود به مبلغ اسمی سهام آن‌ها است. حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس چنین شرکتی، ۵ میلیون ریال است که ۲۰ درصد آن توسط مؤسسين و باقی‌مانده توسط مردم پرداخت می‌گردد. از کل سرمایه حداقل ۲۵ درصد باید در زمان تأسیس شرکت و مابقی حداکثر ظرف مدت ۵ سال و به تصمیم هیئت مدیره پرداخت گردد. در این شرکت، عبارت "شرکت سهامی عام" باید قبل از نام شرکت یا بعد از آن، بدون فاصله با نام شرکت در کلیه اوراق و اطلاعیه‌ها و آگهی‌های شرکت به‌طور روشن و خوانا قید شود. دارنده سهام به‌طور کامل از حقوق مالکیت برخوردار است. اشخاصی که سهام جدید شرکت را می‌خرند، حق مشارکت در سود را به دست می‌آورند؛ یعنی با خرید سهام جدید از همان حقوق سهامداران قبلی برخوردار می‌شوند. پرداخت سود سهام عادی مشروط به وجود سود قابل تقسیم و تصویب مجمع عمومی صاحبان سهام در مورد تقسیم سود است. البته قانون تجارت ایران پیش‌بینی کرده است که اگر شرکتی سود داشته باشد، باید حداقل ده درصد آن را بین سهامداران تقسیم کند. با این توضیح، از ویژگی‌های سهام می‌توان حق مالکیت، مسئولیت محدود سهامداران، حق رأی و کنترل شرکت و حق تقدم در خرید سهام جدید را نام برد.

سهامداران مالکان واقعی شرکت هستند و البته آخرین مدعیان نسبت به دارایی‌های آن شمرده می‌شوند. بنابراین اگر شرکت ورشکست شود، نخست حق و حقوق طلبکاران و سپس ادعای سهامداران از محل آنچه باقی مانده است، پرداخت می‌شود.

تعهد سهامدار در شرکت سهامی، پرداخت مبلغ سهم است و اگر به این تعهد خود عمل کند، به عنوان صاحب سهم تعهد دیگری ندارد. سهامدار هیچ‌گونه تعهد شخصی در قبال طلبکاران شرکت ندارد و اگر شرکت بنا به دلایلی قادر به پرداخت دیون خود نباشد، نمی‌تواند به سهامداران رجوع کند. همچنین تعهدات سهامداران همان است که قبول کرده‌اند و نمی‌توان با تغییر اساسنامه تعهد جدیدی بر عهده آنان گذاشت یا تعهدات فعلی آنان را افزایش داد. در این زمینه قانون نیز به صراحت عنوان کرده است که هیچ مجمع عمومی نمی‌تواند با هیچ اکثریتی بر تعهدات صاحبان سهم بیفزایند.

دریافت فایل PDF

بازگشت به صفحه اصلی آموزش